

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

VSEBINA 7. ZVEZKA

Cerkveno leto (Dalje)	199.
Sv. Bernardin Sijenski. 8. pogl. Na misijonih (Konec)	197.
9. pogl. Papeževa prepoved	202.
S. Kitajskega. Misijonska sporočila p. Petra Baptista Turka (s podobico)	206.
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo.	
31. Iz Jeruzalema nazaj v Bejrut	211.
Naša Kostanjevica. Zgodovina cerkve in samostana.	
4. Nadaljne spremembe do odprave patrov karmelitov	214.
Sv. Nikolaj in njega češčenje.	
III. pogl. Sv. Nikolaj patron raznim stanovom	218.
V obrambo!	220.
Darovi za kitajski misijon	223.
Priporočilo v molitev	223.
Zahvala za vslišano molitev	224.
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906. Mesec julij	224.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna.
1906.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: «Cvetje», frančiškanski samostan v Gorici.

Praesens effectivum.

1. sešitek 28. zvezka Jagičevega „Archiv für slav. Philologie“ obsega mej raznimi jako mikavnimi rečmi za nas posebno znameniten spis „Zur Präsenfrage perfectiver Verba im Slovenischen (Praesens effectivum)“, namerjen zoper neke misli, ki so bile povedane v 25. zvezku „Archiva“ in že prej semtertja na teh platnicah. Spis, delo gosp. prof. dr. Jožefa Menceja, moram priznati, da je lep zgled dostojne, vljudne in blagovoljne polemike, tako da bi mi bilo lahko popustiti svoje zmote in sprejeti spoznano resnico, kjer koli bi mi jo dokazi gospoda profesorja zagotovili. Samo to bi si bil želel, da bi bil presojal gospod moje ne vedno čisto enake nazore v njih kronološičnem redu.

Leta 1892 sem pisal rajnemu g. dekanu Cibiču v Črničah (XI. 3.): „S „pohvalim te“ n. pr. zveršiti hvalo, to ni po slovensko: pri nas se hvale z besedami: „dobro; prav si storil; si že priden“ in podobnimi. „Priporočim se, poklonim se“ je barbarizem, pa ne dosti menj tudi „priporočam se, poklanjam se“. Če se mu kedo res poklanja, Slovenec vidi, ako ni slep; h čemu pripovedovati?.. Sem spadajo tudi izrazi: obljubim, zahvalim, zagotovim, zapovem, prekličem, vkažem, sklenem, odvežem, zavežem se, zarotim te, odpovem se, izpovem itd. V pomenu pravega sedanjika so to germanizmi ali latinizmi. Ali nedoveršniki se ne dajo rabiti namestu njih, ker je treba doveršenje djanja izraziti“. Tedaj sem bil torej na stališču, ki ga brani dr. Mencej, — razen poslednje misli. Leta 1898 pa sem stopil za korak, ne vem, ali naprej ali nazaj; pisal sem XVI. 8:

„Kaj torej početi? Djanja, ki se stori z besedo, s katero se imenuje.. stari poganski Sloveni najberž niso poznali; ali dandanašnji se ga ne moremo ogniti. Treba je torej, da se zagotovimo, kako ga je izraziti. Cerkvena slovenščina je izvolila, morebiti po vplivu gerškega vedno nedoveršnega sedanjika, nedoveršne glagole, prim. euehol. sinait. 67 b: i s p o v ê d a j a , 68 b: o t Ź r i c a j a , 72 b: p r ê d a j a itd. To velja tudi v hervaščini, prim. ritual: „ja te odrješujem“ (ego te absolvo) itd. Mi pa pri nedoveršnih glagolih preživo čutimo nedoveršenost djanja, da bi mogli tako govoriti. Kedor zmirom odvezuje, Bog ve, ali bo kedaj kaj odvezal. Zato so rekli naši stari vže pred 8 do 9 sto leti v takih primerih, kaker vidimo v friz. spom.: ispovêdê, poročo, zaglagoljo t. j. izpovem, poročim, zaglagoljem (odpovem se), kar imenuje sicer Miklošič (Syntax 777) „uraltes verderbniss, kar je pa vender za nas znamenito v več ko enem pogledu.... Dokazujejo gori navedene oblike, da naši prednjiki najberž nigdar niso rabili v takih primerih n e d o v e r š n i h glagolov“....

Poslednjo terditev sem popravil v „Arch.“ XXV. 557, kjer je navedeno poleg nekaj primerov iz ogerske slovenščine tudi iz Trubarja (Luk. 23, 46): „poročam“, iz Dalm. (Mat. 26, 63): „zaklinam“, iz Dalm. in Japlja (Luk. 2, 10): „oznanujem“. Veseli me, da je nabral dr. M. iz Trubarja še več takih primerov; naj jih dostavim tu nekoliko iz Dalm., Mat. 26, 63: Jest tebe z a k l i n a m. Rim. 3, 31: my postavo gori s t a v i m o. 1. Kor. 15. 51: jest vam eno skrivnost p r a v i m. 2. Kor. 1. 23: Jest k l i č e m pak Boga h'priči. 2. Kor. 8, 1: Jest vam naznanje d a j e m.

Vender: 1. Kor. 12, 3: jest vam d a m na znanje. Jan. 20, 21: Ravnu kakòr je mene Oča poslal, taku jest vas p o š l e m.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XXIII. tečaj.

— ❁ V Gorici 1906 ❁ —

7. zvezek.

Cerkveno leto.

P. S. Z.

(Dalje.)

Nedelje po binkošnih niso v tako tesni zvezi mej seboj, ko v drugih dobah cerkvenega leta. V tem času se ne ponavljajo posamezni zgodovinski dogodki iz Jezusovega življenja po določenem redu, ampak oznanujejo se razne resnice, ki prenavljajo Jezusovo življenje v nas in nas napeljujejo, da ga posnemajmo sedaj v tej, sedaj v drugi čednosti. V binkoštni dobi se imajo osebe Bogu posvečene, ki so prešle s poti očiščevanja in razsvetljenja na pot zedinjenja z Bogom, vaditi v kerščanski popolnosti. Ta se pa ne pridobi v enem dnevu ali letu; zanjo se je treba truditi celo življenje in h sklepu dolgoletnega napore še ne bomo imeli biti na kaj ponosni. Najpopolnši bo moral vender le zdihniti: „Po milosti božji sem, kar sem“.

Skušajmo tedaj v tej zadnji dobi cerkvenega leta, da bomo odpravljali napake, slabosti in pomanjkljivosti, nasprotno si pa pridobivali čednosti, posebno tiste, na katere nas spominjajo posamezne nedelje.

Četerta nedelja po binkošnih govori v sv. evangeliju o velikem ribjem lovu. Perve tri nedelje so merile na vstanovitev sv. cerkve in perve pogane, ki so se k nji

spreobrnili. Današnji evangelij se ozira na njeno razširjenje v obilnem številu. „Od tega časa dalje boš ljudi lovil“.

Daje nam pa sv. evangelij tudi lepe nauke o delu. Sv. Peter je zdihnul k Jezusu: „Gospod, celo noč smo lovili in nismo ničesar vjeli“. Tako bi utegnili na koncu življenja mariskedo reči: Celó življenje sem se trudil in delal, pa za nebesa nisem ničesar zaslužil. Zakaj? Zato, ker mnogi delajo brez pravega namena ali le iz svetnih ozirov. Drugi delajo zopet v noči smertnih grehov in ker niso v stanu milosti božje, nima njihovo delo pri Bogu nobenega zaslužnja. Neketeri se pa trudijo samo za svetne dobróte; na poglavitno, kar je pri delu, na zveličanje pa pozabijo. Tudi ti bodo morali enkrat priznati, da so delali zastonj.

Opravljajmo torej svoja dela v stanu posvečujoče milosti božje in vedno iz dobrega namena; za poglavitno delo pa nam naj vselej velja skerb za zveličanje. Ker se pa mej delom lahko zamotimo, da svojega truda Bogu ne darujemo, zato je najbolje obuditi dober namen takoj zjutraj ko vstanemo. Tako n. pr. moremo reči: Vse, kar bom denes delal in terpel, naj bo Bogu v čast, meni pa v zveličanje.

Peta nedelja po binkoštih se vrača zopet nazaj k ljubezni, ki je poglavitna zapoved, ter govori v sv. evangeliju o pravi notranji pravičnosti. Pravični moramo biti do Boga, da damo njemu, kar je njegovega, božjo čast, sami sebe in vse, kar imamo; da smo mi sè vsem, kar je naše, pokorni njegovi volji, ker je on naš gospod, mi pa njegovi služabniki. Pravičnost se mora raztezati tudi na bližnjega. Pa ne samo v zemeljskih dobrotah, ampak tudi v dušnem oziru. Kedor je pravičen, ne bo bližnjega sodil, še manj pa opravljal ali celo obrekoval. Resnično pravičen človek je strog do sebe, do bližnjega pa dobrohoten in prizanesljiv. Bodimo pravični tudi sami do sebe. Ljubimo in darujmo se Bogu v čast in bližnjemu v korist, da se bomo za večno osrečili.

Ta pravičnost se pa ne sme kazati samo na zunanje; da bo prava, mora imeti svoj sedež in svoje korenine v sercu. Ako pravičnost ni tudi notranja, ni več pravičnost, ampak je hinavščina, ki bi jo po dandanašnjem sv. evangeliju mogli imenovati farizejsko pravičnost, ali z modernim izrazom egoizem t. j. iskanje samega sebe. Današnja doba

zelo boleha na tej bolezni, posebno nevarno so bolni višji stanovi. Ozdraviti jih more le prava ljubezen in kerščanska pravičnost.

Prava ljubezen mora imeti potrebne lastnosti, katere nam našteva sv. Pavelj tako-le: „ljubezen je poterpežljiva, je dobrotljiva, ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje, ni časti lakomna, ne išče tega svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega, se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, vse preterpi, vse veruje, vse upa, vse prenese“. ¹⁾ Izprašajmo svojo vest, katere od teh lastnosti da nam še manjkajo, in skušajmo si jih pridobiti, da bo naša ljubezen popolna in pravičnost kerščanska.

Šesta nedelja nam oznanuje božjo previdnost. Zato se začenja sv. maša z besedami: „Gospod je moč svojega ljudstva in rešilni zaščitnik svojega maziljenca“, sv. evangelij pa pripoveduje oni dogodek, ko je Jezus drugič nasitil okoli štiri tisoč ljudi. Množice so šle za Jezusom, poslušale njegov nauk. On jim je dal dušno hrano božje besede, pa jih tudi telesno nasitil. Po pravici je mogel govoriti: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, vse drugo vam bo priverženo“. Da niso te besede prazno govorjenje, ampak gola resnica, nam današnji sv. evangelij jasno spričuje.

Bog, stvarnik sveta, vlada in ohranja vesoljni zemeljski krog. Previdnost božja vlada celo stvarjenje. Jezus nam je celo zagotovil: „Lasje vaše glave so šteti“. Svet in bitja na njem niso tedaj prepuščena slepi osodi, kaker neverni ljudje radi terdijo, ampak so pod skerbjo vsemogočnega Boga.

In ta nauk o božji previdnosti nas mora napolniti z največim zaupanjem na Boga. Pogosto so nam pota božja nerazumljiva. Ta terpi, oni se veseli, eden ima vsega v obilnosti, drugi terpi pomanjkanje; bolezen in zdravje, zaničevanje in čiščenje se versti na svetu in menjava od dne od dne, od ure do ure. Odkod vse to in zakaj? Sedaj nam pogosto nerazumljiva božja modrost nam bo odkrila in razodela sklepe božje previdnosti, keder bomo gledali Boga od obličja do obličja.

¹⁾ I. Kor. 13. 4-7.

Sedma nedelja nas opominja, da se varujmo krivih prerokov. Če je bil kedaj ta opomin potreben, je potreben posebno v sedanjem času.

Krivi preroki v ovčji obleki so tisti kristijani, ki z besedo vedno povdarjajo, da so kristjani, pa zanemarjajo molitev, sv. zakramente in velikonočno dolžnost. Ti škodujejo sv. cerkvi bolj ko očitni neverniki. — Krivi preroki so slabi časopisi in gerdi romani, ki vplivajo na omahljive ljudi, posebno na mladino, silno slabo. Brati take vmazane stvari se pravi pogubljeni se. — Krivi preroki so vsi tisti, ki se bojujejo proti resnici, naj že nosijo eno ali drugo ime, naj bodo katoličani ali neverniki. Kedor se terdovratno vstavlja božjemu razodetju ali dokazani resnici ter sebe iskaje druge zapeljuje, je kriv prerok. O teh pravi Jezus: Ogibajte se jih.

Kriv prerok je pa tudi lastna ljubezen do samega sebe. Ta se vedno hlina, vse napake opravičuje, največe hudobije razlaga za golo slabost. Najboljše sredstvo proti temu nasprotniku je vedno zatajevanje in sv. ponižnost.

Osmo nedeljo nas pošilja Jezus v šolo otrok sveta, da se od njih naučimo modrosti in storimo za nebesa vsaj toliko, koliker delajo oni, da si pridobijo zemeljske dobrote. Otroci sveta vse poskusijo, nobenega truda se ne vstrašijo, vse pomočke in sleherno priložnost porabijo, da dosežejo bogastvo, čast, dobre službe in enake stvari. Mi pa vemo, da je zadnji naš cilj večna sreča v nebesih; zato moramo porabiti vsako priložnost in ne bati se težav, da bomo ta zadnji cilj dosegli. Svetne dobrote nam morajo biti lestvica proti nebesam. Ako gre kedo po lestvici navzgor, ne ostane na nji, ampak se vpenja višje in višje, dokler ne pride do cilja. Tudi mi se smemo svojega serca navezovati na zemeljske stvari, ampak je treba iti preko njih ter se jih posluževati tako in v toliko, koliker in kaker nam pomagajo do zveličanja. Krivični hišnik si je po svetni modrosti na krivičen način pridobil prijatele, ki ga bodo v sili podpirali, mi si pa pridobivajmo z miloščino in molitvijo za svoje prijatele uboge duše v vicah, angelja variha in svetnike božje, da bodo v zadnji sili za nas prosili.

Dne 5. julija obhajamo za Slovence zelo imeniten praznik svetih bratov Cirila in Metodija.

Ljubezen do bližnjega in do resnice ter sveta gorečnost za čast božjo ju je gnala iz domovine v kraje naših pradedov. Veliko sta morala terpeti, celo najhujše, krivično preganjanje od strani duhovnih bratov prenašati; pa ljubezen, ki ne išče svojega in se veseli resnice, vse preterpi in vse prenese.

Ljubimo svoj narod, kažimo mu pot resnice, pomagajmo mu po svojih močeh do časne in večne sreče. Mi iščemo pri tem ne sebe in svojega, ampak skupno blagostanje in čast božjo v pravi ljubezni.

Molimo pa ta dan tudi za razkolne sobrate na Ruskem, da bi bili kmalu z nami v enem hlevu, pod enim pastirjem. (Dalje prih.).

Sv. Bernardin Sijenski.

P. B. M.

8. Poglavje.

Na misijonih.

IV.

Ko je Bernardin pridigoval v Bolonji, je poslala Florencija nekaj svojih meščanov k njemu s prošnjo, naj bi hotel priti tudi v to mesto božjo besedo oznanovat. In res, v poletju leta 1424 se je florentincem ta želja spolnila.

Florencija je štela tedaj z okolico vred 170 tisoč prebivavcev in bogato mesto je bila. L. 1422 je bilo tam 72 denarnih menjavnic, in v vseh večih mestih evropskih držav je bilo kaj florentinskih bankirjev. K bogastvu je Florenciji najbolj pripomogla cvetoča obert in trgovina. Samo za izdelovanje sukna je štela 200 tovaren, v katerih je našlo zaslužek 30 tisoč delavcev. Po vsi Evropi je slula florentinska svila... Florentinci se niso sramovali dela, ampak v čast so si šteli svojo pridnost. Kako ponosen in samozavesten je odgovor, ki so ga dali ob neki priliki nekemu francoskemu odposlancu! „Kar imamo“, tako so rekli, „imamo sami po sebi; prijatela, ki bi nam bil kaj podaril, v Italiji nismo imeli — vse smo si pridobili sami sè svojim delom“. Od severa so prejeli volno, in sukno so pošiljali na Jutrovo; od vshoda so dobivali svileno predivo in to

tkano prodajali na sever in zahod. Še so ohranjene oporo-ke, kjer prosi florentinski bogatin vlado, naj mu sinu, ki bi se ne hotel pečati z nobeno obertjo, kaznuje z globo 1000 zlatov. — Florencija pa je bila tudi omikano, izobraženo mestu. Šolo je obiskovalo 8 do 10 tisoč otrok; in nikjer drugje ni izobrazba tako globoko prešinila javnega in zasebnega življenja kakor v tem mestu. Florencija je bila zbirališče najznamenitih humanistov in najodličnejših umetnikov; in ne le po svoji lepi legi, ampak še bolj po svojih krasnih stavbah si je pridobila pridevek, s katerim se še dandanašnji rada imenuje — „La bella Firenze“ „le pa Florencija“.

V političnem oziru je bila Florencija ljudovlada; to pa le po imenu. Ravno v teh časih strankarskih domačih bojev ni bilo.

Kakšno pa je bilo tedaj нравno življenje florentinsko? „Sobria e pudica“ — „trezna in sramožljiva“, kakor se je svoje dni Florencija imenovala, pravi Dante, da že v njegovem času ni bila več; in tudi v Bernardinovem je bilo tako. Neki florentinski letopisec pravi: „Našel je (Bernardin) sprijeno mesto ...“

Pridigoval je naš svetnik v prostorni cerkvi sv. Križa. „Našel je sprijeno mesto, ali ker je našel“ — sporoča nadalje isti letopisec — „ker je našel venderle serca pripravljena, posrečilo se mu je prenoviti jih ter takorekoč h kerščanskemu prerobenju jim pripomoči“. Kakor v Bolonji so tudi tu ženske prinesle svoje gizdavostne reči, možje svoje kvarte, in svetnik je dal vse to sežgati. Na čelo cerkve sv. Križa so dali florentinci naslikati presveto ime Jezus.

Češčenje tega presvetega imena je Bernardin v svojih pridigah vedno bolj priporočal.

Za Florencijo so bila tudi druga toskanska mesta tako srečna, sprejeti svetnika in poslušati njegovo besedo. Postne pridige leta 1425 je imel v Pratu. Ko je po veliki noči, spremljan od hvaležnega ljudstva, to mesto zapuščal, se je pri pogledu spreveda splašil neki bik in ranil nekega mladega moža, ki je obležal kakor mertev. Na vpitje okoli stoječih prihiti Bernardin k ponesrečencu. „Hudič,“ pravi, „je hotel vničiti, kar je storil Bog v tem mestu te dni“. Nato povzdigne oči k nebu, naredi nad ranjenim znamenje križa in pravi: „Ta mladi mož bo po milosti božji neoškodovan

Nesite ga proč!“ In komaj so napravili nekoliko korakov ti, ki so ga nesli, kar se ranjenec vzdigne, popolnoma zdrav.

Ko se je že povsod z velikim spoštovanjem imenovalo ime nenavadnega misijonarja, so ga tudi sijenci, ponosni na svojega domačina, povabili, da bi jim prišel pridigovat. Meseca aprila leta 1425 je vstregel temu povabilu. Sprejem je bil slovesen. Aljar in leco so mu pripravili na velikem tergu nasproti mestni palači (palazzo publico). Tu je pridigoval zapored 50 dni. Našel pa je, žal, v dragem, domačem mestu strankarstvo, versko vnemarnost in dosti ostudnosti, sploh graje vrednega toliko, kakor nikjer drugod. Po poročilu Eneja Silvija, poznejšega papeža Pija II., ki je bil ko mlad mož mej poslušavci Bernardinovimi, pa so napravile njegove pridige na celo mesto velik vtisek. On sam, Enej Silvij, je mislil tedaj vstopiti v serafinski red. — Posebej je omeniti, ko sad Bernardinovi pridig, sledeče:

Tudi tu so prinesle ženske reči, ki so služile njih gizdavosti, in moški svoje kvarte na kup, da bi vse to po svoji navadni svetnik izročil ognju. — Visoko na mestno palačo so dali napraviti meščani primeroma veliko in lepo sliko presvetega imena Jezus. — Na svetnikovo prigovarjanje je bila čez malo časa potem dogotovljena katedralna cerkev sv. Frančiška, ki so jo bili pričeli staviti že v 13. stoletju, pa je vsled malomarnosti do takrat še niso bili doveršili. — Slednjič, in to ni bil najmanjši očitni vspuh Bernardinovi pridig, je sijenska vlada izdala (8. junija l. 1425) več postav, ki so merile na zboljšanje nravnosti. Nekatere teh postav so prepovedavale previsoke dote (700 florenov v zlatu nima nobena dota presegati), preveliko potrato pri ženitninah, da bi se tako olajševalo sklepanje zakonov, ki so bili v Sijeni takrat prav redki; druge postave so bile zoper predragoceno obleko; zopet druge so izključevale od častnih javnih služeb očitne grešnike... To in še mnogo družega koristnega se je vkrenilo v novih sijenskih štatutih, imenovanih „Riformazioni di frate Bernardino“.

10. junija 1425 je imel Bernardin sklepno pridigo. Ko je nato odhajal, je šla za njim nepregledna množica in zvonovi so peli in trobente bučale; in ko so se naposled venderle morali ločiti, oblile so solze marisketero oko.

Zapustivši Sijeno je Bernardin na svojem potu tu in tamkaj tudi priprostim ljudem na deželi prav poljudno, brez vsake umetnosti, oznanoval besedo božjo. Zadnja postaja na Toskanskem mu je bila Areco.

V.

Areco leži že blizu vbožne in nekako divje Umbrije, ki pa sè svojimi vterjenimi majhinimi mesteci verhu gorskih višin in svojim izredno jasnim podnebjem na tujca čarobno vpliva. Ta čar je tem veči, ker je pokrajina domovina sv. Frančiška Asiškega, V avgustu l. 1425 je prišel Bernardin v Asiz in obhajal skupno z veliko množico romarjev v porcijunkuli praznik Marijin. Ko je svojo pobožnost opravil, je odpotoval v Perudžo.

Notranji boji so razglasili Perudžane za sirove grozovitneže. — Bernardin je začel svoje pridige pod milim nebom na tergu. Perudžani so ga hodili sicer pridno poslušati, pa zdelo se mu je, da jih ni pridobil. Tedaj mu je šinila v glavo malo čudna misel, napovedal jim je, da jim bo v kratkem pokazal hudiča. Na to napoved je vrelo k njegovim pridigam sila veliko ljudstva. Čez nekaj dni jim pravi: „Spolnil bom obljubo. Ne samo enega hudiča, ampak več jih vam bom pokazal“. Na to vmolkne. Pričakovanje je bilo že nesterpno; kar zakliče z gromovito močnim glasom: „Poglejte sami sebe, in videli boste hudiče. Niste li v resnici hudiči, vi, ki opravljate dela satanova? Z resnobnim glasom, ki je razodeval, da se ni šalil, je podal na to sliko strasti in pregreh, katerim so bili poslušavci vdani, in rotil jih je, naj se odpovedo delom satanovim. Ledena serca so se otajala, spreobrnjenje je bilo splošno. Stara sovraštva so se raztopila, splošna sprava se je praznovala in ljubi mir se je zopet povernil v Perudžo. Prav tisti, ki so prej menili, da imajo k maščevavnosti največ vzroka in pravice, so bili prvi, ki so ponudili k spravi roko, na kar so se prejšnji nasprotniki pogostoma prav prišerčno objeli.

Ko je Bernardin sprevidel, da Perudžani niso tako kamenitega serca, kaker je prej mislil, poskusi odpraviti tudi običajne bojne igre.

Vsako pomlad so namreč v Perudži po več dni zaporedoma obhajali nekake bojne igre. Mesto se je razdelilo v dva tabora, ki sta se bojevala se vsem bojnim orožjem, kaker v pravi vojski. Zmagal pa je tisti tabor, ki si je priboril polovico bojnega polja. Dve uri na dan so bile v času teh „slovesnosti“ odločene za vojsko mej dečki, ki naj bi se bojevitosti navzeli že v zgodnji mladosti; tri ure so bile določene za mladeniče; in kar je ostajalo dne za odrasle. Te bojne igre se niso prirejale iz strankarstva, ampak samo iz slavohlepja; vendar jih je na dan, kar tako za šalo ter nespamet, po deset do dvajset mertvih obležalo Bernardinu pa se je posrečilo odpraviti te igre.

Dosegel je tudi, da je mestna vlada postavila kazni za bogokletstvo, oderuštvo, in nesramne pregrehe; in da se je trudila zatreti plese, ki so se prirejali ob nekaterih praznikih v cerkvi.

Koliko svetega veselja je pa goreči misijonar vžil pri tolikem vspehu! Ko je dve leti pozneje zopet pridigoval v Sijeni, je postavil v neki pridigi Perudžo svojim rojakom za zgled, klical jim je: „Mej Perudžani in vami je tolik razloček, kaker mej nebom in zemljo“!

Malo let potem je moral Bernardin vendar slišati, da je v Perudži staro strankarstvo zopet oživel. Pohitel je zopet tja. Pridigoval je večkrat o miroljubnosti; zadnjo pridigo je končal tako-le: „Vsi tisti, ki so dobre volje in želijo v miru živeti sè svojim bližnjim, naj stopijo na mojo desno stran; oni pa, ki se besedam mojim nočejo vdati, naj gredo na levico. Poslušavci so se podvžali stopiti na desno stran, je neki mlad mož, plemenitega in mogočnega rodu, je ostal sè svojimi pristaši na levi, posmehovaje se svetniku. Bernardin se oberne k njemu z besedami: Zdaj stojiš ti sam na tvoji strani in v ošabni terdovratnosti zaničuješ opomin, ki sem ga nate nameril na božje povelje. Vnovič te pozivljam, v imenu božjem, odpusti iz vsega serca svojim sobratom vse, kar so tebi in tvoji rodbini žalega storili, in stopi na desnico. Ako tega ne storiš, prepričan bodi, da ne prideš živ v svojo hišo“, Mladi mož pa se je norčeval iz te prerokbe, imenoval jo blodnjo, in odrekel svetniku pokorščino. Ali ko se je zvečer vračal domov, vresničila se

je prerokba: na pragu svojega doma se je plemenitaš zgrudil mertev na tla.

Hi koncu leta 1425 je Bernardin zapustil Perudžo. Naslednje leto (1426) je prepridigoval celo Umbrijo, ne le v mestih tudi v vaseh oznanjeval besedo božjo. V začetku leta 1427 se je odpravil proti jugu, proti Rimu. — Od 1. januarja do 16. februarja je delal v Orvietu: od tod se je podal v Viterbo, kjer je bilo posebno v cvetu oderuštvo. Z velikim vspehom so poslušali njegove postne pridige, kar ga papež nenadoma pokliče na zagovor v Rim.

9. Poglavlje.

Papeževa prepoved.

V duhu smo gledali v prejšnjem poglavju Bernardina, ko je pridigal mnogoštevilnim množicam ljudstva zdaj v prostorni cerkvi, zdaj zvonaj pod milim nebom; v pričujočem poglavju povemo, kako in zakaj je moral svoje misijonsko delo za nekaj časa pretergati.

Ko je Bernardin v srednji Italiji tolikanj vspešno misijonaril, so ga tožili neketeri pri cesarju, da uči marsikaj pravi veri nasprotnega, da se svojo „novo“ pobožnostjo k imenu Jezusovemu, ki jo povsod priporoča, širi praznovero in ljudstvo naravnost v malikovanje zapeljuje. Ker se cesar menda ni zmenil za to tožbo, poskusijo ž njo pri papežu. Papež Martin V. je bil v vsem svojem početju jako previden. Ker do tedaj ni imel še priložnosti, da bi bil bliže spoznal priprostega redovnika, ki je živel le pridigovanju, pokliče Bernardina pred se v Rim. Pokorni redovnik se odpravi na pot, berž ko je prejel papeževo pismo; v Rimu se verže papežu k nogam. Ta ga sprejme hladno; zapove mu ostati v Rimu; prepove pa pridigovanje, dokler ne bo natančna preiskava dognala njegove pravovernosti. Svoje spise mora prepustiti nekemu, nalašč sestavljenemu preiskovavnemu odboru učenih bogoslovcev.

Tudi dan za javno razpravo (disputacijo) je določil papež, da bodo mogli nasprotniki staviti svoje vgovore proti naukom, ki so rekli, da so krivoverski, zatoženi pa se bo mogel zagovarjati sam ali po kom drugem.

Kako pa je prišel Bernardin v tak sum? kako da se je začela proti njemu tako huda vojska, in zakaj se je ž njim

tako ostro postopalo? — V 15. stoletju je bilo, sploh rečeno, redovno življenje prepadlo, redovniki pri ljudstvu niso imeli skoraj nobenega spoštovanja. Frančiškanom je na dobrem glasu zlasti škodovala jako razširjena družba krivoverskih „fratičelov“. Udje te nevarne družbe so terdili nevednemu in priprostemu ljudstvu, da so oni pravi duhovni sinovi sv. Frančiška. Ker so se posluževali obleke, kakeršno nosijo frančiškani, in ker so imeli neke nebistvene unanosti ž njimi enake, jih je imel priprosti narod res za prave frančiškane. Namerjali so pa to, kar socialisti in komunisti naših dni. Verhu tega ni manjkalo v tistih časih mož, ki so širili ali očitne zmote ali pa vsaj prenapete nauke; to je bilo tem nevarnejše, ker je bil cerkveni razkol ob času papeža Martina V. še le na videz prenehal, v resnici pa je še trajal. Potemtakem si lahko razlagamo, da so v Rimu tožbo proti Bernardinu tako hitro sprejeli. —

Bernardin je moral kmalu čutiti, da je javno mnenje proti njemu. Po rimskih ulicah so s perstom za njim kazali kot za „krivovercem“, njegovi nasprotniki pa so mej tem veseli zmage po koncu nosili glave. Celo taki, ki so bili na Bernardinovi strani, so omahovali; malo število zvesto mu udanih prijatelov se je jelo tudi bati. Ljudem, ki so imeli v svojih hišah tablico s presv. imenom Jezus, so nekateri spovedniki odrekli odvezo. Ko so šli frančiškani, kaker navadno, miloščino pobirat, je ljudska druhal vpila za njimi: „Proč z Jezusom“. Tega Bernardin vender ni mogel prenašati. Pisal je nekemu kardinalju, ki je bil njegov prijatelj, (meni se Gabrielu Konduljmaro, poznejšemu papežu Evgeniju IV.), in pritožil se nad klicem „Proč z Jezusom“, saj je vender to ime, pred katerim naj se pripogne vsako koleno. Sicer pa je ostal popolnoma miren. Iz njegovih ust ni prišla žal beseda, beseda jeze ali nevolje. Ako se je kedo čudil nad toliko mirnostjo, mu je odgovoril: „Prepustimo stvar Bogu; sicer“ — tako je dostavil — „so mi v korist preganjanja, brez njih bi bila moja duša v največi nevarnosti“. Ko je nekega dne prestal hudo zaničevanje, in šel potem v svojo celico delat, so ga vprašali prijatelji, kako more v takem stanju študirati. On jim pa prijazno odgovori: „Ko grem v svojo celico, ostanejo razžaljenja in zasramovanja zunaj. Nobeno si ne upa

z menoj vstopiti; tako ne čutim motenja ali dolgega časa.“ Tak mož je seveda lahko govoril nekoliko mesecev pozneje s pridižnice svojim rojakom v Sijeni: „Odkar to obleko nosim, blizu 25 let torej, se mi ni nihče tolikanj zameril, da bi mu ne bil pripravljen noge poljubiti ter mu še večjo ljubezen izkazati.“

Kljub brezskernosti Bernardinovi pa so bili frančiškani observantje v velikem strahu zaradi nevarnosti, ki je pretila njihovemu slovečemu sobratu, in več jih je hitelo braniti ga. Mej temi je bil tudi Janez Kapistranski, mnogoobčudovan pridigar, ki je bil prištet po smerti mej svetnike. Njemu je bila zgovornost že v prejšnjih letih pridobila naklonjenost papeža Martina V., ki ga je imenoval inkvizitorja proti fratičelom. Kot tak je imel sodnijsko postopati proti vsakemu, ki je bil na sumu, da derži s tisto brezbožno krivoversko druhaljo. Tak mož, ki ga je papež sam imenoval sodnika v verskih rečeh, je moral biti Bernardinu pač dobro došel zagovornik, zlasti ker je bil tudi njegov učenec. Sicer je bil samo 5 let mlajši ko Bernardin, pa je vender tega častil kot učitelja, ker se je pod njegovim vodstvom učil bogoslovja. Tedaj je v Napolju pridigal. Kar sliši, kako sumničijo njegovega učenika, ki ga je tolikanj ljubil in spoštoval. Kapistran popusti vse, pa hiti v mesto Akvilo, da vzame seboj svoje tam shranjene spise. Tudi da tam na bandero naslikati ime Jezus ter se odpravi ž njim v Rim. Spremljali so ga najodličniši meščani iz Akvile. Mejpotoma je število spremljevalcev še naraščalo. Gredé so prepevali pesmi imenu Jezusovemu na čast. V jutro tistega dne, ki je bil odločen za očitno razpravo, dospejo v Rim. Sprevod gre naravnost proti Vatikanu, kjer so bili že zbrani učeni možje, da rzsodijo v očitnem zboru o zadevi Bernardinovi. Prihod vnetega ljudstva pa je napravil tak vtisek na papeža, da si ni upal tisti dan začeti preiskave. Preložil jo je na poznejši čas; Janezu Kapistranu pa je dovolil, da bo smel pri javni razpravi (disputaciji) zagovarjati svojega prijatela.

Op določenem dnevu so se imeli zbrati nasprotniki in zagovorniki v cerkvi sv. Petra. 62 učiteljev bogoslovja se je oglasilo, da nastopi proti Bernardinu; on jim je mogel nasproti postaviti pa le sebe in prijatela svojega, Janeza Kapistrana.

Tisti dan Bernardin najprej sam overže vse vgovore svojih nasprotnikov. Za njim povzame besede Kapistran — in nasprotniki so morali vmolkniti, premagani popolnoma.

Drugi dan pokliče papež Bernardina k sebi, pripozna njegovo pravovernost, ga blagoslovi, ter mu dovoli povsod pridigovati, povsod širiti češčenje Jezusovega presladkega imena in naslikano kazati poslušavcem; da, naročil mu je celo, da naj začne pridigovanje takoj v Rimu, in sicer v vatikanski baziliki. V zadoščenje nečasti, ki so se godile imenu Jezusovemu, ter da bi se več ne nasprotovalo češčenju tega svetega imena, zapove papež Martin V. opravljati v Rimu v vseh cerkvah slovesnosti na čast najsvetejšemu imenu Jezusovemu. Bernardinovi nasprotniki so dosegli torej ravno nasprotno tega, kar so namerjali.

Sledečih 80 dni je pridigoval Bernardin v Rimu, ali v sv. Petra ali pa v kateri drugi cerkvi; vsega skupaj je imel 114 pridig, ketere so semtertje poslušali papež in kardinalji. Neketeri čudeži, ki jih je storil, so mu pripomogli k lepim vspehom; vse je svetnika visoko spoštovalo.

Mej tem ko je Bernardin v Rimu pridigoval, je sijenski škof, Anton Kazini, dobil (drugo) škofijo Brosseto ter postal kardinalj. 4. junija 1427 je papež na prošnjo sijenčanov imenoval za sijenskega škofa Bernardina; ali on je izvolitev ponižno odklonil.

Svojim sobratom, ki so ga prijateljsko vprašali, je li sprejel škofijo ali ne, je po svoji navadi šaljivo odgovoril: „Kaj še! ali ne veste, da sem papež? Ali ne veste, da me po vseh krajih s častmi in slovesnostmi sprejemajo? In vi bi hoteli, da pustim svoje papeštvo in postanem škof le enega kraja!“ — Bodi tudi pogovor z nekim priprostim sobratom omenjen. „Brat moj ljubi!“ tako je tega nekega dne Bernardin nagovoril, „prav veselo poročilo ti imam oznaniti. Sijenčanje so me enoglasno izvolili za svojega škofa.“ — „O pater“, odgovori brat, „ne zgubi vender, kar si sè svojimi pridigami pridobil, ter ne zamenjaj tega s tako malo vredno rečjo, ki je vender le prazna senca!“ — „Ke bi me pa milančanje izvolili za svojega nadškofa, naj bi to čast tudi odklonil?“ — „Da, menim, da bi moral tudi to čast zaničevati, čem višja je.“ — „Kaj pa, ke bi me papež izvolil za patrijarha, naj bi to tudi zavernil?“ — Na to je

brat žalostno rekel: „Vidim, tvoje hrepenenje je obrnjeno na posvetno“. — „Pa recimo, da bi postal kardinalj, ali naj bi celo to zaničeval“? — Misli na to visoko dostojanstvo so priprostega brata premotile, da je rekel: „Tega bi se pač ne mogel braniti; kedo bi ne bil vesel take ponudbe“? — Bernardin je brata zdaj ostro posvaril, da, čem višje so časti, tem nevarnejše, tako da bi tudi kardinaljske in papeške ne hotel sprejeti.

S Kitajskega.

Misijonska sporočila iz pisem p. Petra Baptista Turka.

I.

Vučang, 4. sečana 1902.

Skoraj bom torej dosegel svoj cilj. Le še par mesecev pa pojdem mej to vbogo, zapuščeno, v temi tavajoče ljudstvo. Osebnost so mi še neznane težave, ki me čakajo v tem lepem, vzvišenem poklicu. Toda zaupam na božjo pomoč. Prepričan sem, da me dobri Jezus, ki mi je dal premagati dosedanje ovire, tudi poslej ne bo zapustil. In v njem bom vse premogel. Zato se kar nič ne bojim, še z veseljem pričakujem trenutka, ko me bo dobri Pastir po predstojniku povabil, naj grem ž njim iskat podivjanih ovčic; ko mi bo zapovedal: Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce! Predno se bo to zgodilo, pa je treba priprave. S tem da so mi dali kitajsko obleko, še ni vse storjeno. Perva moja naloga je, da se naučim jezik. Nadalje se je treba že prej malo seznaniti s tukajšnjim misijonskim življenjem. Lastna skušnja je mnogokrat draga. Iz tega namena se mudim v Vučangu.

Kitajski jezik ni tako lehek, kakor si morebiti gdo misli. Ako bi novi misijonar ne imel vedno pred očmi svojega vzvišenega namena, radi keterega se uči, bi takoj v začetku obupal. Le ta namen in posebna milost božja mu dajeta pogum in moč, da se ne zmeni za težave. Kaj pa dela jezik tako težak? Pomislite, nad štiri sto enozložnih besed je, ki se morajo različno sestavljati in vezati, ako se hoče

kaj povedati. Ali s temi se ne pride skozi. Treba si je na drugi način pomagati, ako hoče človek vsaj v vsakdanjem govoru izhajati. Kitajec izgovori besedo z malo višjim ali nižjim glasom in ima nov pomen. Na ta način se jih da mnogo narediti. Toda naučiti se tega ni lahko. Ke bi se te spremembe veršile s čistimi, muzikaličnimi glasovi, bi že šlo, kaker po notah; pa ti glasovi so vse drugo, ko muzikalični; jih je treba loviti, predno se jih ujame. Pri vsem tem se misijonar novinec v kakih petih mesecih že toliko privadi kitajščine, da more za silo keterega spovedati. Slovenec, koliker spoznam, ima še to prednost, da mu izgovarjava ne dela posebnih težav; mejtem, ko se mora n. pr. Francoz ali Nемеc veliko bolj truditi. Še Lahu, kateremu drugače jako rado teče, se kitajščina vstavlja. Pa pustimo to in poglejmo malo na okoli!

Vučang je glavno mesto pokrajine Hupe in je precej veliko. Okrog in okrog je obdano z zidom. Lice ima popolnoma kitajsko. Hišica stoji poleg hišice; vse pritlično. Pred vsako se vzdiguje močan zid, da izgleda kaker terdnjavica. Mej tem zidovjem se vijejo ozke poti, podobne našim gozdnim kolovozom in umazane tudi ne dosti menj. Kitajec ne gleda mnogo na lepoto in snago, pravijo, da je zato bolj praktičen. Jaz bi mu tudi to odrekel, vsaj v neketerih stvareh. Ako nima več prostora v eni hišici, si sezida zraven nje drugo ali tretjo, če ima prostor, mesto da bi ono vzdignil za eno ali dve nadstropji. Če ga vprašaš, zakaj ne posnema v tem Evropejcev, se ti bo odrezal: „Evropejec mora širiti svoja bivališča v zrak, ker jih po tleh nima kam.“ Edina po evropsko zidana poslopja v tem mestu so misijonska, in teh ni mnogo.

Naša misijonska okrajina ima tu svoj škofijski sedež. Škofova palača, kjer stanujem, je čedna enonadstropna hiša, ki bi še vaši Ljubljanani ne delala sramote. Takoj zraven je stolna cerkev, primeroma tako velika, kaker kaka večja župnijska na deželi. Tu sem se naši kristjani jako pridno zatekajo, zahvaljevat se ljubemu Jezusu v tabernakelju, da jim je sterl okove suženjstva in jim dal prostost božjih otrok. Kaker se sliši, so jako goreči častivci njegovega presv. Serca in zvesti otroci nebeške Kraljice. To pokažejo posebno meseca maja in junija. Dan na dan prinašajo okraske in

sveče za olepšavo aljtarja Marijinega ali presv. Serca Jezusovega.

Tik cerkve je semenišče, z gimnazijo in bogoslovjem. kje r se vzgajajo domačini za duhovski stan. Domača duhovščina je velikega pomena za vsak misijon. Nigdar ne more biti tujec to, kar je domačin, naj živi leta in leta mej narodom in si prizadeva še tako natančno ga spoznati. Domačinu je vse že v naturi. On pozna dašo svojega naroda, njene lastnosti in potrebe. Zato si jih zna tudi pridobiti. To je ena prednost! Dalje ljudstvo svojemu mnogo prej in bolj zaupa, ko tujcu, in to v prvi versti na Kitajskem. Kitajcem ni kar nič prav, da so jih začeli v zadnjem času od vseh strani dregati, naj se po tisočletni zaspanosti vender predramijo in store kak korak naprej v omiki. Oni bi še dalje radi spali, ne meneč, se za ostali svet. Da bi imeli njih buditelji saj pravi čisti namen! Toda delajo tudi za svoj žep. Kratke pameti bi moral biti, ki bi tega ne spoznal, in Kitajec ni tak. Zato smertno sovraži tujca, če pride tudi v njegovi obleki in s kito na glavi k njemu. Nič ne vpraša iz kakega namena je prišel. Tujec je, „evropejski hudič“ je, da to ve, mu je zadosti. Taki predsodki so Kitajcem nekako prirojeni. Koliko si mora misijonar tujec prizadevati in truditi se, da jih vniči ali vsaj omili. Kako mora paziti, da jih z neprevidnim ravnanjem znova ne zbudi, ter tako izpostavi sebe in druge in vse misijonsko delo v nevarnost. Vse drugače je z misijonarjem domačinom. Temu ljudstvo zaupa, ker ne vidi v njem izdajavca, potuhnjenega predhodnika tujcev. On ima svoj vinograd takorekoč že očiščen robidovja, treba ga je samo malo okopati pa je pripraven za žlahtno tertó Kristusa. Zato domačini tudi jako vspešno delujejo. Škoda velika, da jih je premalo. Nardarjenih in za misijonsko delo navdušenih mladeničev bi ne manjkalo, manjka sredstev. Zé vzgojo za to bi se moralo začeti v prvi mladosti. Toda večje število tacih precejšno versto let zderževati in zè vsem potrebnim preskerbljevati, to stane; kje naj jemljemo? V našem semenišču se šola navadno od petindvajset do trideset mladeničev. Vsi gorijo za svoj poklic, zato nam je prav žal, da jih ne moremo več zderževati, ko bi jih tako živo potrebovali. Žetev je velikanska! Le par tisoč duš, raztresenih po vseh krajih in

koncih te škofije je pridobljenih, mejtem, ko jih je šestnajst milijonov še zunaj hleva Kristusovega.

Kakih sto korakov od semenišča je dekliška sirotišnica. Do dve sto kitajskih sirot ima tu svoje zavetje. Dobre italijanske redovnice, kanosijanske imenovane, prav po materinsko skerbe za nje. S telesno hrano jim dajejo tudi dušno, katero prav rade sprejemajo. Mnogo ginljivih zgledov kerščanskih čednosti bi lahko navedel iz njih življenja. Tik te je druga sirotišnica za moške vsake starosti. Onemogli starčki se tu pripravljajo na smert, mladi pa na srečnejše življenje. Učijo se raznih rokodelstev, da si bodo mogli lažje kruh služiti.

Če omenim še malo kapelo v predmestju, sem naštel vse, kar imamo mi v Vučangu.

Protestantje so tu na boljšem. Imajo dve cerkvi, eno šolo, eno sirotišnico

kovo pot. Vedno se vresničujejo besede Gamalielove: „Če je delo iz Boga, se mu ne morete vpirati; če ni, bo samo razpadlo“. Protestantovsko delo gotovo ni iz Boga! Oni prganjajo temo s temo, laž z lažjo.

Kitajsko ljudstvo, še predno spozna, da ne učijo čiste resnice, nima pravega zaupanja do njih, če tudi sprejme njih vero. Kako neki? Manjka jim apostoljskega duha, duha gorečnosti in požertvovavnosti. Katoliški misijonarji se z ljudstvom koliker je le mogoče zenačijo. Po kitajsko so oblečeni, derže se njih šeg in navad, če se le da. Vsem posta-

P. Peter Baptista,
ko kitajski misijonar.

in dve bolnišnici. Toda, ako ravno smo zdaj še na slabšem, vendar z veseljem gledamo v bodočnost. Blagoslov božji vidno spremlja naš trud, mejtem ko protestantje ne morejo nikamer. Protestantizem ima pòvsod enako usodo! V začetku mu vse hiti v naročje; nankrat se pa vstavi in začne iti polagoma ra-

nejo vse, kaker sv. Pavelj, da bi vse za Kristusa pridobili. Nasprotno pa se protestantovski misijonarji nosijo le bolj po evropsko. Ponosno hodijo mej ljudstvom semintje z ženami, otroci in strežnicami. Za misijonsko delo jim ni veliko. Oni so srečni v krogu svoje družine, ketera jim ne dela skerbi, ker dobivajo mastno plačo iz domovine. Zato protestantje ne morejo biti kar nič ponosni na svoje misijonske vspehe mej pogani. Vse velikanske vsote denarja, ki ga leto za letom v ta namen izdajo, so proč veržene. Oni zidajo na pesek. Prišel bo vihar in vse razdjal. Naši misijoni imajo na razpolago manjša sredstva, mesto teh pa obilnejši blagoslov in pomoč od zgoraj. Naši misijonarji zidajo na skalo na fundament, kateri je Kristus, zato on zmaguje in bo tudi zmagal.

Velika večina našega mesta je še poganska. S tem pa ni rečeno, da je brez vsake vere, brez bogoslužja. Še tako divji narodi imajo svoje bogove in bogoslužje, timbolj Kitajci, ki stoje na visoki stopnji omike. Vsaka vas, če smem tako reči, ima kaker pravijo, vsaj eno svetišče, tako imenovano pagodo. V mestih jih je skoro brez števila. Tudi v našem mestu jih ne manjka. Že od daleč se jih lahko spozna, ker so lepše, ko druga poslopja, stavljene v nekem posebnem slogu in erdeče pobarvane. V vsaki je en glavni malik in več postranskih same spačene in strašne figure. Pred glavnim malikom gore neprestano neke verste sveče. Tu sem se shajajo Kitajci k svojim bogoslužnim vajam. Opravljajo jim jih svečeniki „bonci“ imenovani. Bonc je spačena beseda iz japonskega „busso“, kar bi se reklo po naše: pobožen mož. Pravijo, da svoje cerimonije res jako pobožno opravljajo. Mej molitvami so kaker okameneli, nihče ne trene z očmi. In kako dolge so njih molitve! Kitajec ni nesterpen, rad čaka, toda te molitve so mu večkrat le predolge. Da bi lažje počakali konca, se dostikrat udeleženci spravijo skupaj, ter se začno prav po domače pogovarjati, smejati, kaditi itd. Vse to boncev ne zdrami iz zamaknjenosti. Popólnoma drugačni so ti pobožni možje v svojem zasebnem življenju. Živijo v nekakih samostanih tik pagod, včasih po več sto skupaj. Zraven naše misijonske hiše jih je dvesto. Noč in dan ne dajo miru, vedno razbijajo z nekim kladivom po nekakem zvonu. Vse ulice so jih polne,

ko beračijo okoli. V tem so jako izvežbani. Če navadne prošnjice nič ne izdajo, si pomagajo na drugi način, da omečijo serca. Eden vlačí težke verige na nogah od hiše do hiše, drugi si napravi kako rano, tretji nosi na goli roki ali na obriti glavi žareče ogelje. Taki prihajajo pred hišni prag in zdihujejo: „Glejte, kako moramo pokoro delati za vas, menda vender ne boste tako terdoserčni, da bi nas odgnali brez miloščine?“ Na ta način spravijo mariskaj iz ljudi. Bogato obloženi se vračajo domov, kjer prav zložno živijo, dokler jim vse ne poide. Negdaj so bili v visoki časti mej ljudstvom, zdaj jih ne mara; tudi sami niso nič kaj ponosni na svoj stan. Še bolj zaničevane so boncinje, katerih tudi ne manjka. Tudi te opravljajo tuintam po pagodah svečeniško službo, drugače jih ni toliko v javnost. Tem pobožnim možem in ženam oznanjevati sv. evangelij, je popolnoma brezuspešno delo; tako pravijo že osiveli misijonarji. Oni so terdnjava paganstva. Zato nikomur ne svetujejo, da bi se mnogo vkvarjal z njimi. Ko jim bo ljudstvo odvezeto, bodo sami od sebe propadli, ker jih ne bo imel gdo več rediti.

Trije, kaker vidite se bojujejo v našem mestu za pervenstvo. Paganstvo, protestantizem in katolicizem; satan, Antikrist in Kristus. Tako je več ali menj tudi drugod. Mej bojevnike Kristusove bom kmalu vverščen tudi jaz. Prosite, dragi rojaki, z menoj dobrega Jezusa, naj mi da milost, da bom vedno terdno stal v boju zoper oblasti teme, in če je njegova sveta volja, tudi padel pod njegovo zastavo.

(Dalje prih.)

Spomini na moje romanje v Sv. Deželu.

(P. E. P.)

31. Iz Jeruzalema nazaj v Bejrut.

Dne 3. marcija sem maševal na Kaljvariji in sicer na mestu 11. postaje. Pred Božjim grobom so, ko sem prišel v cerkev, ravno postavljali srebern aljtar za veliko pontifikaljno mašo, v spomin 25letnice papeštva sv. očeta Leona XIII. Pontifikaljno mašo je opravil pomožni škof, na tronu pa se je vdeležil, v škofovska oblačila oblečen, patriarh. Zbralo

se je k tej maši prav veliko katoliškega ljudstva, redovniki pa so bili zbrani skorej polnoštevilno.

Čas, kar nam ga je ostalo prepoldne, smo porabili za to da se pripravimo na odhod. Treba je bilo vrediti popotne liste in hvaležnost nam je velevala, da se poslovimo od avstrijskega nadkonzula in od ljubeznivih gospodov v avstrijskem gostišču, ki so se tolikrat in tako požertvovalno trudili z nami.

Popoldne nas je spremljal lektor svetopisemskega starinoslovja do muzeja dr. Šika. Ta učeni protestant se je celo svoje življenje trudil z raziskovanjem jeruzalemskih starin in je sè svojo učenostjo in spretnostjo rešil marisiketero zamotano in nejasno vprašanje. Sestavil je tudi nekedanji jeruzalemski tempelj v trojni svoji obliki. Kako jasno postane človeku precej težavno tempeljsko vprašanje, ako gleda to sestavo in posluša razlago učenega patra, ki je bil dober prijatelj pokojnega dr. Šika.

Dnevi, ketere preživimo v žalos i in skerbeh, se nam dozdevajo silno dolgi, nasprotno pa minejo kaker trenutek dnevi veselja in radosti. Hitro so nam minili tudi srečni dnevi, ketere smo preživeli v Jeruzalemu, in treba je bilo zapustiti sv. mesto, v katerem smo doživeli toliko veselja, mesto, v katerem smo prejeli toliko milosti. Terdno zdravje in postrežljiva prijaznost naših sobratov nam je omogočila, ogledati vse zajemljivosti. Radi bi bili ostali še kak dan, toda treba se je bilo odpraviti, zlasti meni, ker sem se hotel po daljši poti verniti v domovino. Določili smo torej za odhod 4. dan marcija z namenom poslužiti se perve ladije, katero bi dobili v Jafi.

Ta dan sem opravil sv. mašo na kraju Gospodovega bičanja ter se zahvalil Bogu za tolike milosti.

Pripravljen je stal že voz, ki nas je imel odpeljati na kolodvor in na vlak, ki odhaja ob 8. uri zjutraj iz Jeruzalema. Stal sem še nekaj časa pri oknu in zeri nazaj na sv. mesto, nazaj na svetišče Božjega Groba. O cerkev, o tempelj, ki imaš pod svojo streho aljtar, na katerem je daroval samega sebe Božji Sin za naše rešenje, cerkev, ki kriješ grob, iz keterega je od mertvih vstal kralj večne slave, o tempelj, bodi mi še enkrat pozdravljen! Pozdravljeno ti, mesto največih skrivnosti in čudežev, ki kažeš,

V nekem rumunskem popisu življenja sv. Nikolaja beremo to :

Enkrat so sklenili neketeri pobožni možje iz Tanaosa spodbujeni po čudežih, ki so se godili na priprošnje sv. Nikolaja, romati v Miro. Na svojo ladijo so naložili žito. Pa hudobni duh in sovražnik človeka je skušal te može pokončati ter se je pri tem poslužil neke ženske. Ta se je zmislila, kako može vmoriti na prav peklenski način. Prišla je k njim na ladijo in jim prinesla velik verč olja. Rekla je, da je bolna in si ne upa sama tako daleč popotovati, naj oni vzamejo toraj to olje seboj, da bo gorelo v Miri v svetilnici na čast sv. Nikolaja. Možje niso nič hudega slutili in so vzeli ta verč olja seboj. V verču pa je bilo polno silno nevarnih in škodljivih snovi, ki bi se lahko razletele in barko potopile. Naenkrat se na morju vzdigne hud vihar ; može si skoraj niso upali naprej, vže so misliti, obrniti nazaj.

Mej tem, ko so se trudili, da bi ladijo obrnili, jim je prihitel sv. Nikolaj v majhinem čolniciu na pomoč. Ko je prišel do njih, jim je rekel : „Zakaj se hočete verniti ? V svojih rokah imate pripomoček, da pomirite vihar. Verzite verč, keterega vam je dala ona žena, v morje, zakaj v njem je neka peklenska snov !“

Možje so slušali in vergli verč v morje in kmalu je bilo vse mirno ; in brez nevarnosti so prišli v Miro in počastili tamkaj svetnika pri njegovem grobu.

Po vsem tem se ne moremo čuditi, da mornarji na več krajih in jako slovesno časte sv. Nikolaja.

Zlasti v primorskih mestih najdemo pogosto bratovščine sv. Nikolaja, cerkvene vstanove, beneficije, aljarje in kapele v čast sv. Nikolaju. Na mnogih krajih se praznuje god sv. Nikolaja na zelo slovesen način. Pri rekah in na mostovih najdemo večkrat podobo ali kip našega svetnika.

Tudi v gorskih pokrajinah, kjer hudourniki večkrat zelo narastejo, ljudje na mnogih krajih posebno časte sv. Nikolaja. Pri sloveči božji poti v Marijnem Celju tudi časte tega svetnika kót patrona mornarjev.

Ko je blagega nadvojvodo Janeza na nekem popotovanju iz Konštantinoplju v Terst hud vihar na morju spravil v največo smertno nevarnost, je obljubil ta pobožni

knez, romati v Marijino Celje. Po srečni vožnji je res opravil to božjo pot, in sicer peš z rožnim vencem v roki, kaker navadno priprosto ljudstvo.

Na avstrijskih ladijah, ako so na praznik sv. Nikolaja na vožnji, praznujejo ta dan zè vso slovesnostjo.

Kot svojega patrona časte sv. Nikolaja tudi strojarji. V omenjeni rumunski legendi beremo: Dvanajst strojarjev je sklenilo romati za sveto goro Atos. Na potu jih zaloti vihar na morju, ki je divjal dva dni in eno noč. Zgubili so vže upanje na rešitev. Objamejo eden družega, pokleknejo in goreče se priporočajo sv. Nikolaju. Obljubijo mu, ako jih reši, da bodo njemu na čast sezidali lepo cerkev in prinesli najlepše darove. Molitev je bila vslušana, morje se je pomirilo in srečno so prišli na sv. goro. Tamkaj so obiskali vse samostane in prinesli prelepe darove: zlate križce, zlate in sreberne verižice, marmornate svečnike, sreberno ladijco in več drugih dragocenih reči. Od tistega časa strojarji svetnika jako časte in pridno skerbe za njegovo cerkev.

Našega svetnika kličejo na pomoč tudi zoper povodnji, časte ga tudi kot pomočnika zoper ogenj, kar je pač v zvezi z rešitvijo onega otroka, ki je na ognjišču tako nesrečno zgubil svoje življenje. Sv. cerkev moli zarad tega na god sv. Nikolaja, da bi bili na njega priprošnje rešeni peklenškega ognja. (Konec tega poglavja prih.)

¶ obrambo!

Ne lepo sumničenje se vzdiguje zoper „Cvetje“ in širi mej naše dobro ljudstvo, sumničenje, da delamo za kerčmarje, menda podkupljeni, da pospešujemo pijančevanje, da zagovarjamo „šnops“ in kaj vemo, kaj še vse! Dragi, zvesti bravci naši, zlasti vi, bratje in sestre tretjega reda, ne dajte se begati, ne verjemite, kar morate prepričani biti, da nikaker ni res. Zavernite tako sumničenje, kjer ga slišite, se vso odločnostjo; recite tistim, ki tako govore, naj bero in dobro premislijo, kar smo vam priporočili v 12. zvezku lanskega tečaja na strani 365. Pa, da vam ne bo treba še le

iskati, naj stoji tukaj še enkrat vse — in po verhu tudi nekateri dostavki v pojasnilo.

Za zdaj, tako smo rekli tam, za zdaj, dragi bratje in sestre tretjega reda, sprejmite blagovoljno tale priporočila:

1. *Žganja in vseh podobnih pijač, naj se imenujejo kaker hočejo, sploh ne pite.*

Ali ni to zadosti jasno in odločno rečeno? Kako je mogoče potemtakem očitati „Cvetju“, da rešuje pivsko vprašanje „v smislu za šnops“?

2. *Piva najbolje da tudi navadno ne pijete; neki zdravniki terdijo, da je v posebnih primerih celo škodljiviše od samega žganja.*

Kedor pomisli, da bi vtegnilo biti pivo v posebnih primerih celo škodljiviše od žganja, ta se bo piva ravno tako zderžal, kaker žganja. To bo torej menda pač tudi zadosti.

3. *Vina smete piti po pameti: pa ne pite ga nigdar toliko, da bi se vam poznalo v govorjenju ali obnašanju, da ste pili. Navadno ga mešajte z vodo.*

Kedor se bo deržal tega priporočila, ne bo nigdar pijan. Seveda pa s tem ni rečeno: „Morate piti vino, ali celo vsak dan ga morate piti!“ Brez vina se tudi lahko živi. Kedor ga nima, tudi mora tako živeti; zato pa vender lahko dolgo in srečno živi.

4. *V kerčme ne hodite, razen na poti, ko nimate kje drugje iskati, kar potrebujete.*

Tudi ob volitvah ne hodite v kerčme in hotele, in ne dajte se podkupiti s kakeršno koli pijačo ali jedjo: volite po svoji veri, po svoji vesti in svoji zdravi pameti! — Torej „v kerčme ne hodite“! -- in nam se očita, da delamo za kerčmarje, za denar!

5. *Zderžati se vina in mesa iz dobrega namena in pametnega vzroka je vse hvale vredno.*

Ako se kedo zderži ne le žganja in piva, temuč tudi vina, in sicer iz dobrega namena (tako n. pr. da ne zapravi premoženja, ali pa tudi, da bližnjemu daje dober zgled in s tem zgledom reši koga pijančevanja), pravimo, da je to hvale in seveda tudi posnemanja vredno. Mi potemtakem nikaker nismo nasprotniki tistih gospodov, ki so si naložili

ali za nekaj časa, ali za vselej, popolno zderžnost (ali kaker pravijo abstinenco) s takim dobrim namenom. To smo povdarjali od prvega začetka naše pravde. In vender so se vzdignili neketeri, ki nam pripisujejo sam Bog ve kakšne hudobne namene, ki nam žugajo celo s tožbami v Rimu. Ne bojimo se, naša vest je v tej zadevi popolnoma čista!

6. *Za otroke in sploh mlade ljudi je mleko in kaša in sadje, ne vino in vsakdanje meso in cigare in cigarete. Otroke mašiti z mesom in zalivati z vinom: „Na, pij, da boš močan! to je nespamet, če ne kaj hujšega.*

Vsaka doba v človeškem življenju ima svoje posebne potrebe, za vsako je tudi posebna hrana primerna. Za dete po rojstvu je materino mleko, ne juha ali zos. Celó če se kje tako dete s kravjim ali kozjim mlekom redi, je to proti natori in detetu na škodo. Vino in druge opojne pijače prav tako niso za mlade nedorasle ljudi. Do 20. ali vsaj do 18. leta naj bi se jih popolnoma zderžali; ženske seveda še delj, le starim ženam je dovolil sv. Pavelj malo vina.

- 7. *Terditi, da je vino strup, da je v vinu nečistost, to je pa, po pravici smemo reči, nevarna zmota.*

Ker se je pa ta zmota začela širiti mej nami, zato smo si šteli v dolžnost, da smo se ji vstavili. Boljše bi bilo, ke bi se ji bil kedo drugi, ki kaj več velja ko mi. Ali vedeli smo, da je to težavna reč. Mi pa smo bili pripravljeni, če treba, za resnico tudi zasramovanje, tudi preganjanje terpeti. Resnico smo hoteli povedati jasno in odločno, osebno pa koga žaliti, to ni bil naš namen. Zato smo pisali sploh le zoper zmoto, ne zoper osebe. Zato tudi imen do malega nismo imenovali, zlasti ne, ko smo videli, da udrihajo naši ljubi nasprotniki le po našem dobrem imenu in naši vbogi osebi. Bodi odpuščeno vsem! Prav v pričujočem zvezku je povedano, kaj je rekel glede svojih nasprotnikov in tožnikov sv. Bernardin: „Odkar to obleko nosim, blizu 25 let torej, se mi ni nihče tolikanj zameril, da bi mu ne bil pripravljen noge poljubiti ter mu še večó ljubezen izkazati“. To pravim tudi jaz, ki nosim, da si nevreden, ne le 25. temuč dozdej že blizu 43 let ponižno obleko sv. očeta Frančiška. — Pametnim bodi zadosti!

Za kitajski misijon.

so nadalje poslali g. J. Bastjančič K 20.27, Marija Vrabec 1.50, A. Mlekuž 0.50. Bog poverni ! Ako se še kedo spomni tega našega misijona, kar upamo, naj pošlje naravnost na spod naznanjeni naslov. Tudi naše brate zakristane prosimo, naj tako store, ako bodo tretjeredniki ob shodih kaj darovali v ta namen. Želje darovavcev se lahko napišejo na odrezek nakaznice, razen ke bi bilo kaj prav posebnega. Ako bi želel kedo še kako pojasnilo v tej reči, naj se oberne tudi na podpisanega, keterega naslov je :

P. Kazimir Zakrajšek,
frančiškan, Kamnik (Kranjsko).

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje III. reda skupščine goriške: prečast. mons. Anton (Frančišek) Cibič, dekan v Černičah, voditelj tamkajšnje tretjeredne skupščine, Jožef (Frančišek) Komelj iz Šempasa, Tomaž (Anton) Bovdaž iz Avč, Štefan (Frančišek) Zorzut iz Biljane, Frančiška Florenin iz Mirna, Angelj (Frančišek) Benedetič iz Pevme; libušenske: Katarina (Terezija) Kafol iz Kamnega, Marjeta (Marija) Gregorič iz Krna, Terezija (Marija) Ivančič iz Selc, Marija (Uršula) Skočir iz Vrsna; trojiške: Jera Kevc in Notburga Železnikar od Sv. Ane; Marija Fras, Neža Lorenc in Marija Sodec od Sv. Andraža; Terezija Župek od Sv. Antona; Terezija Rajšp, Marija Rajšp in Neža Žižek od Sv. Benedikta; Marija Bezjak in Helena Bezjak od Sv. Barbare; Barbara Krambergar od Sv. Boljfenka; Marija Kacijan, Alojzij Nekrep, Franc Pirš, Matevž Androjna, Marija Krajnc in Lena Krambergar od Sv. Jurija v Slov. gor.; Neža Ploj in Marija Rop od Sv. Lenarta v Slov. gor.; Marija Ferenc iz Negove; Elizabeta Mesarec od Sv. Ruperta; Miklavž Balaško iz Sobote (Ogersko); Helena Budanec iz Tišina (Ogersko); Alojzija Ferenc, Marija Žvajncar, Janez Šteljcar in Jakob Jančič od Sv. Trojice; Barbara Živko iz Vurberka; skupščine Sv. Križa Vipavskega: Anton Čurk iz Zapolž, Janez Volk iz Dobrave, Jožefa Furlan iz Šmarij, Janez Samec iz Ajdovščine, Jožefa Valič iz Skrilj.

Dalje se priporočajo v pobožno molitev: Bolnik V. S., da bi ozdravel po vsmiljenju Serca Jezusovega in priprošnji

Device Marije in sv. Antona Padovanskega; p. K. Z. za spoznanje božje vojje v neki zelo važni zadevi; A. Hl. tretjerednik in star naročnik „Cvetja“ za pomoč božjo v svoji starosti in oslepelosti; neka tretjerednica, da bi ji Bog dal zdrave oči, če je njegova sveta volja; dve osebi, da bi mogli dobiti dobro kerščansko službo, in za srečno zadnjo uro in milostno sodbo Božjo; dve bolni tretjerednici in en bolan tretjerednik libušenske skupščine; neka tretjerednica iz B. za ljubo zdravje ter za srečen izid neke zamešane pravde njenega sorodnika (milodara oddana po namenu); M. M. za spoznanje volje božje pri izvolitvi stanu, priporoča tudi dve osebi za mir in lepo kerščansko življenje in brata in sestro, da bi stanovitna ostala v redovnem stanu; neka zakonska žena priporoča sebe in moža, očeta in mater, brate in sestre v dober namen; neki bolan tretjerednik.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanja M. M., ki je bila rešena iz treh velikih stisek, potem ko se je priporočala najsvetejšima srcema, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu in dušam v vicaah ter obljubila javno zahvalo.

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906.

Mesec julij.

1. Ned. 4. po b. Presv. Reš. Kri Jez.; osmina sv. Janeza Kerstnika.	15. Ned. 6. po b. Zv. Angelina, vd. 3. r.
2. Pon. Marijino obiskovanje.	16. Pon. Mati Božja Karmeljska.
3. Tor. Sv. Antonin, škof.	17. Tor. Sv. Aleš, sp.
4. Srd. Posvečenje vseh cerkev treh redov sv. Frančiška.	18. Srd. Sv. Simon Lipniški, sp. 1. r.
5. Čet. Sv. Cirilj in Metod, slov. ap.	19. Čet. Zv. Janez iz Dukle, sp. 1. r.
6. Pet. Osmina sv. Petra in Pavla.	20. Pet. Sv. Jeronim Emilijanski, sp.
7. Sob. Sv. Lovreenc Brindiški. P. O. (P. O.)	21. Sob. Osmina sv. Bonaventure
8. Ned. 5. po b. Sv. Elizabeta Port. P. O.	22. Ned. 7. po b. Sv. Marija Magd.
9. Pon. Sv. Nikolaj in tov. m 1. r. P. O.	23. Pon. Sv. Apolinarij, m.
10. Tor. Sv. 7 bratov marternikov.	24. Tor. Sv. Frančišek Solan, P. O.
11. Šr. Osmina posvečenja cerkev.	25. Srd. Sv. Jakob, apost.
12. Čet. Sv. Mohor in Fortunat. m.	26. Čet. Sv. Ana.
13. Pet. Sv. Anaklet, pap. m.	27. Pet. Zv. Kunigunda, d. 2. r.
14. Sob. Sv. Bonaventura, šk. P. O.	28. Sob. Sv. Nazarij in drugi m.
P. O. pomeni popolni odpustek za vse v franč. in kap. cerkvah.	29. Ned. 8. po b. Sv. Marta, d.
(P. O.) „ „ „ „ samo v kap. cerkvah.	30. Pon. Sv. Kamilj, sp.
P. O. „ „ „ „ samo za ude svet. 3. reda.	31. Tor. Sv. Ignacij, Loj., sp.

Jan. 11, 21: Jest z a h v a l i m tebe, de si ty mene vslišal. Jan. 13, 15: Eno novo zapuvid jest vam d a m. 1. Kor. 7, 25: Od dejčel pak néman jest zapuvidi od Gospuda, temuč p o v é m kaj menim (*γνώμην δὲ δίδωμι*).

Dr. M. priznava, da je poslednji način sedanjemu našemu jezikovnemu čutu primerniši; čutimo namreč v sedanjiku nedoveršaih glagolov neko „intenzivno ali iterativno trajanje“, ki ga menda Trubar še ni čutil, ali vsaj ne tako močno. „Ta prikazen je nekaj sekundarnega“.

Bodi si tako, dasiravno g. dr. ni povedal pravega dokaza. Ali vprašati moram, je li morda to nekaj tujega, če mi tako krepko čutimo razloček mej doveršnimi in nedoveršnimi glagoli? Jaz bi dejal, da ne, ker je razloček prvotno slavenski; drugi jeziki pa, ki vplivajo na našega, ne poznajo tega razločka. Potencirani prvotno slavenski čut za razloček doveršnih in nedoveršnih glagolov je bil torej vzrok, da so se začeli v zveršivnem sedanjiku rabiti prvi. Priznal pa sem, da je ta sedanjik (praesens effectivum) sam na sebi nekaj prvotno nam tujega, ker naši stari niso sami od sebe zverševali dejanja z njega naznanilom, kaker n. pr. „pozdravim te, odvežem te“ itd.; le na vprašanje, kaj delaš? so odgovarjali sè sedanjikom, seveda naznanivnim (praesens indicativum): „pozdravljam te, odvezujem te“. Ker je pa prvo nekaj tujega, se ni čuditi, da se je nadomeščalo z drugim, ki je prvotno domače, in v neklih primerih je bilo tako nadomeščanje brez težave, keder namreč dejanje v duši delj časa traja in se to z izreko dotičnega glagola le naznani. Tako po Trubarju: „Jest vom pag zanašam; iest pag kličem na Buga kani pryči; my to postavo terdim; Oča, iest poročam moi duh vtue roke“. V primeru: „iest ne znam tiga človeka“, kjer bi zdaj rekli „poznam“, kar je prav tako nedoveršno kaker staro „znam“, sploh nigdar ni misliti na praesens effectivum, ker je znanje (poznanje) zmirom nekaj trajnega; v trenutku se more „s p o z n a t i“, pa to se ne zgodi z izreko besede „spoznam“.

Težavniša je reč s primeri kaker „zaklinjam“ in „oznanjujem“; zaklinjanja in oznanjevanja si ne moremo misliti v duhu prej začetega, nastop pa se logično ne more napovedati s trajnim glagolom v indikativu sedanjega časa. Najprimerniši bi bil vелеvnik terpne oblike doveršnega glagola: „zaklet bodi sè živim Bogom; oznanjeno vam bodi veliko veselje“. Ali ker stoji v prvotnih jezikih naznanivnik sedanjega časa, s slavenski prevajavci tudi ta način vzeli in ta čas. Ker pa sedanjik doveršnih glagolov v večini slavenskih jezikov in tudi semtertja v naših narečjih naznanja prihodnost, so si pomagali sè sedanjikom trajnih glagolov. Kjer pa sedanjik doveršnih glagolov ni prešel popolnoma v službo prihodnega časa, tam je mogel dobro služiti ko praesens effectivum. Da tega ni nemščina kriva, je očitno iz tega, ker sama nič ne loči mej doveršnimi in nedoveršnimi glagoli, za njo je torej eno, ali pravimo mi „oznanim“ ali „oznanjujem“.

Dr. M. meni sicer, da se človek prepriča, da se imamo Slovenci za sedanji čas doveršnih glagolov zahvaliti nemškemu vplivu, ako število takih glagolov, koliker se da, razširimo. Tako se rabijo namreč, z malo izjemo domačih glagolov, sami germanizmi, slavizmi in novoskovani glagoli. — Pri tem je najbolj čudno, kako, da bi slavizmi dokazovali nemški vpliv. Tudi novo kovane besede po moji misli ne morejo dokazati, da so se stare,

ki so že tiscč in več let v rabi, po nemškem vplivu rabile v zveršivnem sedanjiku. Če hočemo dokazati nemški vpliv, ga moramo dokazati drugače in sicer ravno za najstariše primere; potem ga bomo prisiljeni priznati za vse druge, ki so se pozneje po onih vravnali. Dokazati bi bilo torej tisto za besede, ki stoje v takem sedanjiku že v friz. spom.: *ispovêdê, poraçã, zaglagoljã*. Te besede očitno niso narejene po nemških „*beichte, empfehle, widersage*“, niti po latinskih „*confiteor, commendo, abrenuncio*“; tu se ne more reči torej z g. dr.: „Der sloven. Übersetzer übersetzt ein deutsches Wort wörtlich, d. i. den Präfix getrennt vom Verbalstamme, und wenn er dann beides znsammensetzt, nimmt er keine Änderung des Verbalstammes mehr vor, um das Verbum imperfectiv zu erhalten“. Glagoli, „*ispovêdê, poraçã, zaglagoljã*“ so brez dvojbe čisto domači doveršni glagoli in perva dva, ki sta se nam ohranila do zdaj: „*spovem, (pri)poročim*“ čutimo ko taka še dandanašnji; čutimo tudi, da ju ne moremo rabiti za naznanivni sedanjik na vprašanje „*kaj delaš?*“, temuč le ko zveršivnik, ki po svojem bistvu ne pripušča nedoveršnega glagola. V tem, to se ne da vtajiti, naši preprosti Slovenci popolnoma logično mislijo, bolj ko drugi Slovenci, ki rabijo v takem primeru trajni sedanjik.

Pa dr. M. pravi: „Dass in den Fällen, wo der Akt mit dem Aussprechen auch vollzogen wird, das perf. Verbum zu gebrauchen ist, kann man erstens aus der Geschichte der sloven. Sprache nicht beweisen“... Ali g. dr. je to sam dokazal prav iz zgodovine slov. jezika, ko je pokazal, da se taki primeri najdejo že v friz. sp. in pri Trubarju, potem pa vedno bolj pogostoma, dokler so v W. bibliji dosledno v vseh dotičnih primerih. Ali ni to zgodovina slov. jezika?.. „Zweitens weiss man nicht in welche Rubrik die imperf. Verba einzureihen sind, wo auch der Akt mit dem Worte abgeschlossen wird, so *želim, prosim, vem, kesam se, ljubim*...“ Jaz bi dejal, da se s temi besedami le naznani, kar v duhu traja; tu torej nimamo dejanja zveršenega z besedo in ni govoriti o zveršivnem sedanjiku, razen pač pri „*prosim*“, ki je trajni, pa služi ob enem za doveršni glagol, kakor tudi n. pr. „*kerstim, svetujem, terjam, velim*“ (glede poslednjega prim. ruski akad. slovar). Če piše torej dr. M.: „Wenn man *želim, da odideš, und zapovem, da odideš* parallel stellt, wird man doch nicht behaupten, dass darin ein anderer Unterschied vorliegt als der dass der eine Satz den Wunsch, der andere den Befehlsakt vollzieht“, moramo reči, da temu ni tako, želja je v duši, preden človek prvi stavek izgovori, zapovedi pa ni nikjer, preden je izgovoril drugega. Oporekati moram tudi naslednji terditvi gospoda dr. M.: „Man muss bedenken, dass *pozdravim, zahvalim se, zapovem, obljubim* u. s. w. durch ihren langen falschen Gebrauch in der ersten Person des Präs. gleichsam als imperf. spec. einfach durativ gefühlt werden...“

Jaz čutim glagole „*pozdravim, zahvalim se, zapovem, obljubim*“ vedno in izključno ko doveršne, in nigdar ko nedoveršne ali trajne; sodim, da jih tudi sploh naše ljudstvo ko take čuti; zato daljše oblike „*pozdravljam, zapovedujem*“ nikakor nimajo le iterativnega pomena, ampak tudi durativni; natorno pa je, da se v prosto durativnem v resnici malo kedaj, ali morda skoraj n'koli ne rabijo.

(Konec prih.)